

13 Betalningssäkring

13.1 Allmänt

Betalningssäkring behandlas utförligt i Handledning för Betalningssäkring (RSV 602). Redogörelsen i detta kapitel är därför summarisk.

Den långa tid, som förflyter efter det att en skattefordran aktualiseras och till dess att skatten förfaller till betalning och kan drivas in, har gjort det möjligt för företag och enskilda att genom olika dispositioner av sina tillgångar förhindra eller försvåra indrivningen. Betydande skattebelopp har fått skrivas av på grund av att det saknats utmättningsbara tillgångar.

Lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter (betalningssäkringslagen) gör det möjligt för SKV att säkerställa betalning av skattefordringar. Lagen gäller i fråga om fordran på bl.a. skatt och tull samt skattetillägg, ränta, dröjsmålsavgift, förseningsavgift eller liknande avgift om den fordran som tillägget, räntan eller avgiften avser får betalningssäkras. Lagen är i vissa fall tillämplig även vid s.k. företrädaransvar.

LR beslutar om betalningssäkring efter framställning från SKV. Beslut om betalningssäkring kan överklagas hos KR.

13.2 Förutsättningar

Fordran

För att ett beslut om betalningssäkring ska kunna fattas krävs att det föreligger en fordran (1 § BtSL). Om fordran inte är fastställd ska en prövning göras i två led. Dels ska avgöras om det finns sannolika skäl för att det allmänna har en fordran, dels ska bestämmas till vilket belopp fordran med hänsyn till föreliggande omständigheter sannolikt kommer att bli fastställd. Beräkningen av fordrans storlek bör göras med försiktighet. Fordran ska uppgå till betydande belopp.

Påtaglig risk

För att betalningssäkringslagen ska kunna tillämpas krävs vidare att det finns en påtaglig risk att gäldenären försöker undandra sig att betala det allmännas fordran.

Uttrycket påtaglig risk innebär, att risken för betalningsunderlåtelse ska kunna beläggas i det enskilda fallet. Omständigheterna måste tala för att det finns risk för att gäldenären inte vill göra rätt för sig. I den helhetsbedömning, som görs av gäldenärens förhållanden för att fastställa om villkoren för beslut om betalningssäkring föreligger, ska således en konkret risk för betalningsovilja (betalningssabotage) kunna påvisas.

Vid bedömningen av om påtaglig risk föreligger tas bl.a. hänsyn till om gäldenären eller företrädaren tidigare underlåtit att redovisa och betala skatter och avgifter på föreskrivet sätt eller har bristfälliga räkenskaper. Omständigheter som kan peka på att egendom kommer att göras oåtkomlig för indrivning har betydelse.

Tidsperiod till ända

Är fordran hänförlig till viss tidsperiod får betalningssäkring beslutas endast om perioden har gått till ända eller fordran dessförinnan förfallit till betalning (4 § BtSL). Däremot behöver inte skatten eller avgiften vara fastställd.

Proportionalitetsprincipen

Beslut om betalningssäkring får fattas endast om skälen för åtgärden uppväger de olägenheter som åtgärden innebär för gäldenären eller för något annat motstående intresse (4 § andra stycket BtSL).

13.3 Granskningsledares förvarstagande

Om fara föreligger att lös egendom som kan bli föremål för betalningssäkring (penningmedel, checkar, obligationer, värdeföremål etc.) undanskaffas, kan GRL i avvaktan på LR:s beslut med stöd av 16 § BtSL ta egendomen i förvar. GRL ska genast kontakta den handläggare vid SKV i betalningssäkringsärenden som ska göra framställning till LR om betalningssäkring. Sådan framställning ska göras så snart det kan ske och senast fem dagar efter förvarstagandet (17 § BtSL). Om denna tidsfrist överskrids eller om framställningen lämnas utan bifall ska egendomen omedelbart återställas.

13.4 Praktisk tillämpning

Betalningssäkring kan bli aktuell såväl under en pågående revision som efter det att revisionen avslutats. Bedömer revisorn att

revisionen kommer att föranleda betydande fordringsanspråk på skatter eller avgifter och att det finns påtaglig risk för att dessa inte betalas, bör den som företräder SKV i betalningssäkringsärenden kontaktas. Det ankommer då på denne att ta ställning till om en framställning om betalningssäkring ska göras till LR. I regel är det nödvändigt att revisorn upprättar någon form av förhandspromemoria som underlag för framställningen.

Inför en betalningssäkring bör revisorn undersöka vilka tillgångar som gäldenären har samt, om ansökan bifalls, se till att KFM får kännedom om dessa tillgångar.

Har företaget även restförda skatter ska KFM svara för att dessa blir indrivna, exempelvis genom utmätning. Det är därför lämpligt att revisorn redan innan en betalningssäkring aktualiseras undersöker om gäldenären har restförda skatteskulder.

I samband med en husrannsakan är det viktigt att även planera för eventuella åtgärder inom ramen för betalningssäkringslagen, eftersom värdehandlingar och värdeföremål ofta påträffas. Åklagaren kan besluta att sådana tillgångar ska tas i förvar eller i beslag som bevis. Så länge förvarstagandet eller beslaget kvarstår har GRL eller den som företräder SKV i betalningssäkringsärenden tid att agera. Beslutar inte åklagaren om förvarstagande alternativt beslag eller hävs ett förut fattat beslut, kan GRL, om denne finner det lämpligt och förutsättningar i övrigt föreligger, ta egendomen i förvar. Detta kan ske intill dess att LR fattat beslut om betalningssäkring.

Om en revisor först i samband med husrannsakan får kännedom om att den som är föremål för revisionen har tillgångar i form av aktier, obligationer eller liknande och förutsättningar i övrigt finns för betalningssäkring, bör GRL omgående kontaktas. Denne avgör då vilka åtgärder som ska vidtas.

13.5 Litteratur

RSV Handledning för betalningssäkring (RSV 602)